

אור דניאל

עלון שבועי תורני

לע"נ הרה"ג ר' אברהם דניאל ב"ר משה שטרן זצ"ל

פרשת ויחי תשפ"א

י"ל ע"י

מכון 'חקי חיים'

ע"ש הרה"ג

ר' יהודה ישכר מרמלשטיין זצ"ל
מבטאר-טש

בראשות

הרב אלימלך שטרן שליט"א

העין רואה והלב חומד

בצורתו הקדושה 'בראיה בעלמא קני', בוודאי התמלא הלב ביראת שמים טהורה, ואז 'העין רואה והלב חומד' קיבל משמעות מיוחדת, שהלב חומד למעשים טובים, בזכותו של אותו צדיק.

אין טוב אלא תורה

וזה מרומז בתורה 'וישב ישראל בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאוד, ויחי יעקב בארץ מצרים', כל הכוח של עם ישראל שהחזיקו מעמד בארץ מצרים בזכות שחיו בצילו של אותו צדיק יעקב אבינו, העיניים ראו את הצדיק והלב חמד להיות קרוב את השי"ת, ולכן הפרשה סתומה ללא שום הפסק בין 'ויאחזו בה' לבין 'ויחי יעקב בארץ מצרים', ורמז לכך 'ויחי יעקב... שבע עשרה שנה', שבע-עשרה גימ' 'טוב' שזה רומז לתורה 'אין טוב אלא תורה', בזכות התורה של יעקב אבינו שלא מש מתוך האהל היה את הכוח לעם ישראל להחזיק מעמד במצרים.

נסתמו עיניהם ולבם

וזה מרומז בדברי רש"י, 'שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל', מאותו היום שיעקב אבינו נפטר לא היה לעם ישראל את מי לראות שיגרום ללב לחמוד לעבודת ה', ואז התחיל 'צרת השעבוד', שכל זכות קיומם של עם ישראל באדמת נכר של מצרים זה רק לצד הזכויות שבעבודת השי"ת, אבל כאשר ניטל מהם וכבר נסתם הלב ולא מרגישים את 'ואני קרבת אלוקים לי טוב', הארץ מצירה את צעדיהם של עם ישראל.

עין טובה

כאשר עוברים ליד חנות אפשר לדעת מה נמצא בתוכו לפי הדברים המוצגים בחלון הראווה, אפשר גם לדעת האם יש כאן בגדים וכדו' ברמה גבוהה המתאימה לשבתות ושמחות, או האם יש כאן דברים יותר פשוטים בגדי עבודה וכדו', כך גם העיניים הם החלון הראווה של האדם, כאשר יש לאדם 'עין טובה', והעין נמשך לדברים טובים, להביט בדברים שמביאים את האדם לקרבת אלוקים, לראות את דברי התורה ולעסוק בהם, וכן נמשך להביט בפני צדיקים ויראי אלוקים, ללמוד ממעשיהם הטובים וכן ראיית ספרי מוסר ויראת שמים, כך יודעים שהחנות שבתוך האדם שזה ה'לב' טהור שבו נמצא ברמה גבוהה, והלב חומד לדברים טובים, ודברי התאוות מאוסים עליו. כן יעזור השי"ת שיהי לנו עין טובה ולב מלא באהבת ה'.

'ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה', רש"י: 'למה פרשה זו סתומה לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהתחילו לשעבדם'.

לגור בארץ באנו

פרשה זו סתומה, כלומר מחוברת לפרשה הקודמת, שבוהו אנו לומדים שיש קשר חזק בין סוף פרשת 'ויגש' לבין תחילת פר' 'ויחי'. סיום הפסוקים של פרשת ויגש, 'וישב ישראל בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאוד', כלומר שעם ישראל קבע את ישובו בארץ גושן, בהרגשה שהם חלק מארץ זו, אע"פ שבשעה שירדו למצרים אמרו לפרעה 'לגור בארץ באנו', אין לנו כוונה להשתקע כאן, אלא להיות כגרים זמניים עד שיעבור שנות הרעב ונוכל לחזור למקומותינו הטבעיים שזה ארץ ישראל, אבל במשך הזמן 'נאחזו' בארץ מצרים, ורק כאשר פרעה העביד אותם בשעבודים קשים יצאו ביד חזקה מארץ מצרים.

לעמוד כצור איתן

כמובן כאשר מתגוררים בין המצריים עובדי ע"ז מקום של 'ערות הארץ', צריך שמירה יתירה לכל יהודי שיש בו יראת-שמים ורוצה לעבוד את השי"ת באמת, אפשר ח"ו להיות בבחי' 'עין רואה והלב חומד', כאשר רואים את המצריים שנגררים אחרי תאוותיהם אפשר ח"ו שהלב הטהור של היהודי יחמוד לעשות כמעשיהם, וצריך לעומת זה כוח חזק לעמוד כצור איתן להיות דבוק בהשי"ת.

ראובן בכורי אתה

וזה מרומז בפרשה 'ראובן בכורי אתה' מפרשים בספרי חסידות שהמילה 'ראובן' רומז 'ראוי' בן, הרומז לראיה, וכן ללב, כמ"ש בזה"ק (פתח אליהו) 'בן היא ליבא', רמז שעניין של ראיה ומחשבת הלב 'בכורי אתה' זה הדבר הראשון בעבודת השי"ת, שזה הפתח לכל שאר האברים, ועיי"כ יתר שאת' הרומז לתפילה 'שאת' ר"ת א'דני שיפתי יתפתח, התפילה יותר בכוונה, וכן 'יתר עז' הרומז לתורה 'יה' עוז לעמו יתן', שבשמירה על העיניים והלב התפילה והתורה יש משמעות אחרת.

יעקב איש תם

זכות גדולה הייתה לעם ישראל להיות במחיצתו של אותו צדיק 'יעקב איש תם יושב אהלים', כאשר רק הסתכלו

סור מרע ועשה טוב

בעל השדה הרוצה לנטוע עצי פרי שיוציאו פירות מתוקים, יודע שדבר הראשון שצריך לעשות לסקל את השדה לנקות אותו היטיב ולא ישאר קוצים וברקנים וכדו' שהם מזיקים לגידול העצים, וח"ו לא יוציאו פירות הראויים לעלות על שולחן מלכים, ורק לאחר שהשדה טהור ונקי אפשר לגשת למלאכת הנטיעה, וכך כתוב 'נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים.

והייתם נקיים

וכן כל יהודי הרוצה לעשות מצוות ומעשים טובים, צריך מתחילה לעשות ניקוי בנפשו מכל מעשים ותאוות רעות שיש בקרבו, ורק אחרי שנפשו טהורה ונקייה יכול להתחיל לעשות מעשים טובים שיעשו פירות מתוקים ונחת רוח להשי"ת, וכך אומר דוד המלך 'סור מרע ועשה טוב', קודם תסיר את הרע מקרבך ורק אח"כ 'עשה טוב', תוכל לעשות מצוות ומעשים טובים.

הרהור תשובה

אבל הבעיה הגדולה שכאשר אנו בדור יתום כזה, נתעסק עם ה'סור מרע' שלנו נצטרך לעמול קשה להגיע למצב שהנפש נקייה לגמרי, וזה יכול לקחת שנים רבות עד שנוכל להתחיל לעשות 'עשה טוב', ובנתיים יעבוד זמן יקר וכמה זמן נוכל עוד לחכות. לכן כתוב בספרי חסידות שכיום צריך לקפוץ ישר לתוך 'עשה טוב' אפילו שעדיין אנחנו לא הסתדרנו עם ה'סור מרע', אבל כאשר נעסוק ב'עשה טוב' זה לאט לאט יזרוק את הדברים הרעים מתוך ליבנו, ויש עצה להרהר בתשובה לפני שמקיימים מצווה וזה יועיל שנוכל לעסוק ב'עשה טוב'.

ידעתי בני ידעתי

ומבואר בספרי חסידות שזה היה הויכוח בין יוסף ליעקב, יוסף הבין שצריך להתחיל בסור מרע כמ"ש סור מרע ועשה טוב, ויעקב גם יודע שכך היה צריך להיות, אבל ידע שלצורך דורות הבאים יהיו חייבים להתחיל מיד בעשה טוב, 'מנשה' רומז ל'סור מרע', ע"ש הפסוק 'כי נשני אלוקים', ו'אפרים' רומז ל'עשה טוב' ע"ש הפסוק 'כי הפרני אלוקים בארץ עניי', יוסף הצדיק הבין את ההיגיון שצריך קודם את ה'סור מרע' ורק אח"כ אפשר להתחיל ב'עשה טוב', לכן העמיד בצד ימין של יעקב את 'מנשה' הרומז ל'סור מרע', ורק בצד שמאל את 'אפרים' הרומז ל'עשה טוב', אבל יעקב אבינו 'שכל את ידיו' ושם את יד ימינו על ראש אפרים הרומז ל'עשה טוב', ואת שמאלו על ראש מנשה הרומז ל'סור מרע', ואז אומר יוסף לאביו 'לא כן אבי כי מנשה הבכור' צריך קודם להתחיל ב'מנשה' ורק אח"כ ב'אפרים', עונה לו אביו 'ידעתי בני ידעתי' אני גם יודע מה שאתה חושב שצריך קודם 'סור מרע', אבל 'זרעו יהיה מלא הגוי' יבוא דורות הבאים ולא יוכלו להתעסק קודם עם ה'סור מרע' שלעולם לא יגמרו, ויהיו חייבים להתחיל ב'עשה טוב' שזה כבר יגרום שהסור מרע יסתלק מאתם.

משובב נתיבות

איך אעלה אל אבי והנער אינו אתי

בשבוע שעבר הלך לעולמו איש צדיק שכל ימיו היה דבוק באלוקים כל שאיפתו רק לעשות רצון השי"ת ה"ה הגה"צ רבי יששכר דב הכהן בן ר' אליעזר שמואל יוסף טריגר זצ"ל.

הרב טריגר השקיע עשרות שנים בצעירי הצאן כאשר ראה שיש בחורים צעירים שקשה להם להתמודדות מפיתויי הרחוב וצריכים עזרה פרטית ומיוחדת שישמור עליהם מכל משמר, וידע שלהורים קשה לעמוד בהוצאות הכבדות להחזיק חונך פרטי לילדיהם היקרים, קבל על עצמו לעזור לכל הפונה אליו, וכך הסתובב שנים רבות מעיר לעיר וממדינה למדינה כתת רגליו בימים של קיץ וחורף בשבתות וימים טובים נעמד בבתי כנסיות וזעק מתוך לבו הטהור את זעקת צעירי הצאן הזקוקים כל כך לעזרה, והיה חוזר על הפסוק בפרשת השבוע 'איך אעלה אל אבי והנער אינו אתי' עם ישראל אדמורי"ם רבנים ראשי ישיבות וכל עם ישראל ראה לפניו יהודי צדיק שאין לו בעולמו שום דבר רק לעזור לעוד בחור ועוד בחור.

הסייעתא דשמיא רדפה אחריו לכל מקום, אנשים רצו אחריו לתת את תרומות נכבדות בידעם שזה צדקה טהורה ונקיה וזכות גדולה להיות שותף במפעל הכביר שהקים 'משובב נתיבות', המציל נפשות של עם ישראל שלא יפלו לבאר שחת, ואני יכול להעיד שבעיני ראיתי בחורים שכבר היו בסף התהום, וכאשר קיבלו חונך מארגון 'משובב נתיבות' השתנו מהקצה אל הקצה ולבסוף הקימו בית של תורה ויראת שמים בנים ובנות המתחנכים בדרך התורה והמצוות, ואי אפשר לחשוב מה היה קורה אילו לא היו מקבלים את העזרה של הרב טריגר זצ"ל. כאשר התחיל להקים את הארגון 'משובב נתיבות' התחיל בעשר או עשרים אברכים שהוא דאג לתשלום הוגן, אבל במהרה הלך וגדל הארגון עד שהיו תקופות שהיו לו שש מאות אברכים שמדי יום ביומו למדו עם תלמידים.

סיפרו ראשי הישיבות וגם ראיתי שהאברכים שבאו דרך ארגון 'משובב נתיבות' הייתה להם הצלחה מיוחדת שלא כדרך הטבע, לצערינו ישנם הרבה שנותנים לבניהם אברכים שילמדו אתם, ולא תמיד זה מצליח, לא באשמת האברך, הרבה פעמים לצערנו התלמיד לא כ"כ משתף פעולה עם האברך, אבל האברכים של הרב טריגר היה להם סייעתא דשמיא מיוחדת, ורק לפני כמה חודשים פנה אלי אחד מראשי הישיבות בפעילה עצומה על בחור בישיבה שלא הרגיש שום טעם בלימוד, לפתע שינה את עצמו ולא רק בשעה שלומד עם האברך בלילה הוא עוסק בתורה, אלא כל יומו של הבחור השתנה לטובה, וכך גם פני אלי המג"ש והמשגיח בפלא עצום, בטוחני שזה סייעתא דשמיא מיוחדת שליוותה את הרב טריגר, התפילות הרבות שעות רבות ערכו תפילותיו והתפלל למען הצלחת התלמידים, הארגון ימשיך בעזה"י בברכת גדולי ישראל, ואפשר להשתתף בתרומות ע"י הפנייה לאור דניאל או בטל" 053-3140000, בוודאי יהיה מליץ יושר לכל המסייעים ויתברכו בכל מילי דמיטב עד בלי די.